

Rapport från möte i kommittén för bearbetade jordbruksvaror (icke bilaga I) 2017-01-27

Sammanfattning

- Kommissionen presenterade olika tillvägagångssätt för att hantera bestämmelserna om exportbidrag för bearbetade jordbruksprodukter i samband med att nya tillämpningsförfordningar tas fram. De medlemsländer som uttalade sig ansåg att bestämmelserna ifråga helt kan strykas till följd av WTO:s ministerbeslut om exportkonkurrens.
- Ökade prisskillnader på jordbruksprodukter mellan EU och Schweiz medför att Schweiz höjer sina tullar för import av bearbetade jordbruksprodukter från EU. Kommissionen har dock förhandlat ner storleken på tullhöjningen och EU:s konkurrenskraft bibehålls.
- Ett arbetsprogram har antagits för högnivåforumet för en bättre fungerande livsmedelskedja. Sannolikt kommer speciella undergrupper till forumet skapas som bemannas av experter på respektive område. En möjlig undergrupp skulle kunna hantera frågan om ursprungsmärkning.
- Kommissionen tillhandahåller flera olika typer av stöd till små och medelstora företag för att främja dessa företags deltagande i internationell handel. Det kan bland annat röra sig om information, rådgivning och matchning av potentiella affärspartners.
- Kommissionen rapporterade om förhandlingsläget i WTO samt i frihandelsförhandlingarna med i huvudsak Japan, USA, Kanada, Mexiko, Filippinerna, Indonesien, Tunisien, Bosnien-Hercegovina och Turkiet.

Informationspunkter

1. Kommissionens förslag till genomförandeakter och delegerade akter

Bakgrund

Kommissionen (GD Tillväxt) har tagit fram förslag på tillämpningsförfordningar rörande Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 510/2014 om systemet för handel med vissa varor som framställs genom bearbetning av jordbruksvaror. Rådsförordningen har ändrats för att anpassas till Lissabonfördraget och dessutom har det gemensamma handelssystemet för ägg- och mjölkalbumin inkluderats i denna förordning.

Förslaget består dels av en kommissionsförordning som rör genomförandeakter (tillämpningsregler som kommissionen beslutar om gemensamt med medlemsstaterna) och dels av en som rör delegerade akter (tillämpningsregler som kommissionen själv kan besluta om). Därtill kommer en kommissionsförordning om analysmetoder samt två rådsresolutioner från 1966 och 1967 (som lämnas orörda). Tillämpningsregler för handelssystemet för ägg- och mjölkalbumin kommer dock att hanteras av GD Jordbruk.

Kommissionen har, efter att medlemsstaterna lämnat synpunkter på de tidigare utkasterna, skickat ut reviderade dokument vid ett antal tillfällen. De senaste versionerna av dokumenten som Jordbruksverket har tillgång till distribuerades den 23 april 2015. En betydande del av innehållet i akterna är beroende av utformningen av den gemensamma marknadsordningen, vilket har medfört att arbetet med akterna inte har rört sig särskilt mycket framåt under senare tid. Än kvarstår visst arbete med den gemensamma marknadsordningen rörande tullkvoter och exportbidrag som behöver inväntas. Ministerbeslutet om exportkonkurrens från WTO:s tionde ministerkonferens i Nairobi i december 2015 innebär dock att det numera generellt är förbjudet för EU att använda exportbidrag¹.

Information

Kommissionen informerade om att bestämmelserna om exportbidrag i den gemensamma marknadsordningen inte har anpassats efter Lissabonfördraget och att GD jordbruk inte har några planer på att göra så i nuläget. Istället ligger förordningen kvar oförändrad. Det finns fortfarande en möjlighet för EU att använda exportbidrag för griskött fram till slutet av 2020, men sedan försvinner den möjligheten enligt WTO:s ministerbeslut om exportkonkurrens från december 2015. Möjligen bedömer GD jordbruk att det under sådana omständigheter inte är värt insatsen att anpassa bestämmelserna på området förrän efter 2020. Dessutom finns viss osäkerhet rörande hur rättsligt bindande WTO:s ministerbeslut om exportkonkurrens är och hur andra WTO-medlemmar

¹ EU får fortfarande ge begränsade mängder exportbidrag i samband med export av griskött fram till slutet av 2020.

kommer att agera, samtidigt som omvärldsläget med förändrad administration i USA bland annat komplicerar saker ytterligare.

Det finns inget akut behov av att anpassa förordningarna efter ministerbeslutet, eftersom det redan idag finns en artikel som tydligt anger att exportbidrag enbart får ges i överensstämmelse med internationella överenskommelser.

Kommissionen undrade dock om medlemsländerna anser att:

1. GD jordbruks tillvägagångssätt bör följas även vad gäller bearbetade jordbruksprodukter.
2. Bestämmelserna bör anpassas efter Lissabonfördraget.

Kommissionen gjorde också en koppling till aktiv förädling.

Två medlemsländer ansåg att bestämmelserna om exportbidrag rörande bearbetade jordbruksprodukter kan tas bort. Vad gäller aktiv förädling menade länderna att det är en företeelse som inte är kopplad till exportbidrag och därför bör hanteras separat.

Ett annat medlemsland såg inte heller någon tydlig koppling mellan exportbidrag och aktiv förädling.

Ytterligare två medlemsländer menade att inga bestämmelser om exportbidrag behöver inkluderas i akterna för bearbetade jordbruksprodukter.

Kommissionen konstaterade att de medlemsländer som uttalat sig om exportbidragen inte hade valt något av de två alternativ som kommissionen hade fört fram utan istället önskar att referenserna till exportbidrag helt tas bort. Kommissionen noterade detta som kommitténs preliminära ställningstagande i frågan, men nämnde även att det är möjligt att skicka in skriftliga synpunkter vid senare tillfälle. Kommissionen skulle dock hålla uppsikt över hur andra WTO-medlemmar implementerar bestämmelserna i ministerbeslutet om exportkonkurrens.

Vad gäller kopplingen mellan exportbidrag och aktiv förädling meddelade kommissionen att aktiv förädling tidigare varit tillgänglig utan särskild ekonomisk prövning för företag som inte tilldelats exportbidrag på grund av att EU:s tillåtna utrymme för exportbidrag enligt WTO varit uttömt. Kanske kunde möjligheten till att koppla aktiv förädling utan särskild ekonomisk prövning till något annat framöver istället för exportbidrag ses över. Kommissionen indikerade också att Schweiz tycks förbereda någon form av system för att ersätta sina exportbidrag med utökade möjligheter till aktiv förädling.

2. Uppdatering om fastställande av referenspriser utifrån handelsavtalet med Schweiz och Liechtenstein (protokoll 2)

Bakgrund

Mellan EU och Schweiz/Liechtenstein finns ett så kallat nettopriskompensationssystem i kraft sedan den 1 februari 2005 inom ramen för

avtalet om handel med bearbetade jordbruksprodukter mellan EU och Schweiz/Liechtenstein. Enligt avtalet ska skillnaderna i pris mellan EU och Schweiz/Liechtenstein på 13 jordbruksråvaror, tillsammans med vissa andra faktorer, avgöra vilken tullnivå (basbelopp) som ska tas ut på jordbruksråvarorna ifråga då de ingår som ingredienser i bearbetade jordbruksprodukter. Detta i sin tur avgör tullen på de slutliga bearbetade jordbruksprodukterna. Enligt avtalet ska tullnivåerna ses över minst en gång per år. Även tillåtna exportbidragsnivåer ska bestämmas på ett likartat sätt. För att fastställa tullnivåerna (och de tillåtna nivåerna för exportbidrag) utbyts årligen priser mellan Schweiz/Liechtenstein och EU.

Information

Kommissionen meddelade att förhandlingarna med Schweiz varit mycket komplicerade denna omgång och tagit hela 18 månader i anspråk. Bland annat det ryska importstoppet gentemot EU och de låga mjölkpriserna i EU ledde enligt de ursprungliga uträkningarna till att Schweiz skulle höja sina tullnivåer för bearbetade jordbruksprodukter från EU med motsvarande 15 miljoner euro. Detta skulle i flera fall leda till att tullnivåerna gentemot EU skulle vara högre än de tullnivåer Schweiz tillämpar gentemot tredjeland, vilket inte är tillåtet enligt avtalet mellan EU och Schweiz. Kommissionen hade mot bakgrund av detta lyckats förhandla sig till en rabatt på 18,5 procent vid beräkningarna och den rabatten ska dessutom gälla permanent framöver. Detta reducerade den schweiziska tullökningen till sex miljoner euro. Uppgörelsen kommer sannolikt att träda i kraft den 1 mars 2017 och innebär att bearbetade jordbruksprodukter från EU fortsatt kommer vara konkurrenskraftiga på den schweiziska marknaden, vilket är viktigt eftersom Schweiz är den fjärde största exportdestinationen för EU.

Ett medlemsland menade att frihandelsavtalet om bearbetade jordbruksprodukter mellan EU och Schweiz är ofördelaktigt för EU och undrade om det finns några planer på att förändra avtalet.

Kommissionen uppgav att frihandelsavtalet är betydligt bättre än att inte ha några preferenser alls vid export till Schweiz. För vissa produkter kan tullarna på grund av avtalet ha reducerats till så lite som en femtedel av vad som annars skulle gälla. Däremot är systemet för att fastställa tullnivåer väldigt komplicerat och arbetskrävande. Dessutom inkluderar avtalet bestämmelser om exportbidrag, som ju ska förbjudas. Detta gör att kommissionen kommer att undersöka möjligheterna att införa vissa förändringar i avtalet.

Ett medlemsland undrade om Schweiz fortfarande ger exportbidrag för bearbetade jordbruksprodukter som exporteras till EU.

Kommissionen svarade att så är fallet, men att det är något som EU anser strider mot WTO:s bestämmelser på området. En tvist i WTO är dock inte sannolik då det kan få stora konsekvenser och Schweiz ändå måste avskaffa sina exportbidrag senast i slutet av 2020. Det blir dock intressant att se vilken ny typ av system som Schweiz eventuellt kommer att ersätta exportbidragen med.

3. Problem relaterade till fastställande av mjölkfettshalt i vissa bearbetade jordbruksprodukter

Bakgrund

Kommissionen informerade under mötet i förvaltningskommittén för bearbetade jordbruksvaror den 31 maj 2013 om att ett antal ekonomiska aktörer och EU-parlamentariker hade uppmärksammat vissa problem som kan förekomma vid import av proteinrika bearbetade jordbruksprodukter till EU. Produkterna ifråga används bland annat som insatsvaror i livsmedelsindustrin. Vissa importörer har nödgats betala högre importtullar vid import av sådana produkter än vad de trodde skulle vara nödvändigt, eftersom kemisk analys av produkterna gett annat utslag rörande mjölkfettsinnehåll än förväntat.

Kommissionens ”Joint Research Centre” studerade frågan och fann ett mönster i avvikelserna vid mätning av halten smörtsyra. Om hänsyn tas till dessa regelbundna avvikelser vid mätningarna kan mer rättvisande mätvärden erhållas. Baserat på denna kunskap togs en genomförandeförordning fram som trädde i kraft i juni 2015. I genomförandeförordningen finns bland annat bestämmelser om att EU:s medlemsländer ska rapportera in information om vissa analysresultat till kommissionen inför en utvärdering av systemet som ska genomföras i juni 2018.

Kommissionen har tidigare, under mötet i förvaltningskommittén för bearbetade jordbruksvaror den 23 oktober 2015, informerat om att uppgifterna bara behöver sändas in vid ett tillfälle och att detta ska göras någon gång mellan den 18 juni 2017 och den 17 december 2017. En Excelfil för att hantera rapporteringen har distribuerats via CIRCABC. Innehållet i rapporteringen går inte utöver de analysuppgifter som medlemsländerna redan behöver ta fram för att klassificera berörda produkter. Kommissionen tryckte dock på att exakta uppgifter önskas i rapporteringen, snarare än mätvärden uttryckta i form av spann eller intervaller. Detta trots att felmarginalen i mätvärdena kan vara stor.

Information

Kommissionen påminde om den rapportering som EU:s medlemsländer behöver göra på området. Kommissionen behöver vara klar med sin utvärdering den 17 juni 2018. Om det finns några frågor kan de skickas in skriftligen.

4. Uttalanden av representanter för livsmedelsindustri-organisationer

Information

En närvarande livsmedelsorganisation inledde med att beskriva EU:s livsmedelsindustri översiktligt. EU är världens största exportör av livsmedel och exporten har tredubblats de senast 20 åren. Samtidigt har omsättningen nästan dubblerats. Det finns dock betydande orosmoln i form av försämrade konkurrenskraft, svårigheter att attrahera kunnig personal, ökade miljömässiga och sociala utmaningar och minskande marknadsandelar bland annat. Målsättningen är att motverka detta och nå en årlig tillväxttakt på 2,5-3,5 procent

fram till 2025. Detta kan åstadkommas genom att underlätta handel på den inre marknaden, satsa på forskning och utveckling samt skapa ökad tillit i livsmedelskedjan till exempel.

En annan närvarande livsmedelsorganisation presenterade sig som en organisation som representerar företag som tillverkar livsmedelsprodukter som huvudsakligen används för vidare förädling. Företagens verksamhet karakteriseras av stora volymer, stora investeringar och små marginaler. Företagen ifråga påverkas också mycket av exempelvis bestämmelser kring genmodifierade grödor och utsläppsätter. Däremot bedömer organisationen att otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan inte är ett stort problem för organisationens medlemmar.

5. Högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja med fokus på otillbörliga affärsmetoder och konkurrenskraft på den inre marknaden

Bakgrund

Mellan 2010 och 2014 hade kommissionen ett ”högnivåforum för en bättre fungerande livsmedelskedja”. Sverige deltog i det forumets olika konstellationer. Kommissionen fattade beslut den 1 juni 2015 om att återinrätta forumet, som den här gången ska vara aktivt till och med den 31 december 2019. Alla EU-medlemsländer är medlemmar i det nya forumet tillsammans med olika bransch- och intresseorganisationer.

Forumet ska bistå kommissionen i utarbetandet av näringspolitiken inom jordbruks- och livsmedelssektorn och av relaterade politiska åtgärder som bidrar till en bättre fungerande livsmedelskedja, bland annat följande frågor:

- livsmedelskedjan och små och medelstora företag
- handelsmetoder mellan företag
- inre marknaden
- marknadstillträde och handel
- hållbarhet
- den sociala dimensionen
- innovation
- priser
- framtida utmaningar som påverkar konkurrenskraften i livsmedelskedjan.

Under 2016 har arbete pågått med att ta fram ett arbetsprogram för högnivågruppens arbete.

Ett av de områden som ska hanteras inom forumet är otillbörliga affärsmetoder inom livsmedelskedjan. Det kan bland annat handla om att muntliga kontrakt används och missbrukas eller att en av parterna i en affär på eget bevåg fattar beslut om ändringar av avgifter, riskdelning med mera utan att konsultera eller

komma överens med den andra parten. Ofta är det mindre företag som hamnar i kläm. Vissa medlemsländer har specifik lagstiftning för att hantera detta. Andra medlemsländer har bestämmelser inom konkurrenslagstiftningen som ska motverka otillbörliga affärsmetoder av det berörda slaget. Det finns även medlemsländer som har system för frivilliga åtaganden på området. Under mötet i förvaltningskommittén för bearbetade jordbruksvaror den 29 januari 2016 meddelade kommissionen att en kartläggning och utvärdering hade gjorts av alla dessa åtgärder, vilket lett till slutsatsen att EU-gemensam lagstiftning vid den tiden inte var att rekommendera. Det berodde till stor del på att många av de åtgärder som vidtagits på medlemslandsnivå var så nyinrättade att det ännu inte gick att utvärdera hur effektiva de var. I november 2016 lämnade dock en arbetsgrupp som tillsatts av jordbrukskommissionär Hogan en rapport där det bland annat föreslås att det ska skapas en gemensam ramlagstiftning i EU för affärsvillkoren mellan parterna i livsmedelskedjan och införas en särskild rättsinstans.

I oktober 2015 presenterade kommissionen en strategi för att försöka frigöra den fulla potentialen hos den inre marknaden. Det handlar bland annat om att sprida information om vilka regler som gäller på den inre marknaden, se till att dessa regler implementeras och försöka ta bort kvarvarande handelsbarriärer. Detta ska exempelvis medföra att konsumenter inom EU inte diskrimineras med grund i vilket EU-land de bor i och att det ska bli lättare för företag och medarbetare att arbeta över gränserna.

Information

Kommissionen bedömde att det behöver finnas någon form av verkligt avskräckande åtgärd för att förmå aktörerna inom livsmedelskedjan att avhålla sig från otillbörliga affärsmetoder. En variant på detta är att utnyttja någon form av "name and shame"-metodik där konsumenterna ges information om hur aktörerna i livsmedelskedjan sköter sig. Eventuellt kan lagstiftning vara nödvändig.

Under det möte som ska hållas i forumet i mars kommer fokus till stor del ligga på konkurrenskraft på den inre marknaden. Det gäller att försöka hitta områden där forumet kan göra skillnad genom att exempelvis identifiera handelshinder eller saker som fungerar bra. Frågor om digitalisering och pristransparens inklusive möjligheten att införa ett prisindex för EU kan komma att beröras. Det kan även bli tal om att skapa speciella undergrupper till forumet som bemannas av experter på respektive område.

En närvarande livsmedelsorganisation påminde om att organisationen är medlem i "Supply Chain Initiative" som representerar 1 200 företag över hela EU och som har som målsättningen att göra kommersiella relationer mellan företag i livsmedelskedjan mer rättvisa.

Organisationen berättade vidare att den har för avsikt att förse kommissionen med input i arbetet inom forumet. Ett förslag var att införa en undergrupp som tittar på de olika former av ursprungsmärkningar som har börjat tillämpas av

enskilda EU-länder och som kan införas på mycket kort varsel med betydande konsekvenser för berörda livsmedelsföretag.

Kommissionen svarade att en undergrupp av efterfrågat slag kulle kunna inrättas. De krav på ursprungsmärkning som har införts av Frankrike är än så länge av testkaraktär och kommer att utvärderas och analyseras. I övrigt tillade kommissionen att högnivåforumet enbart kommer att fokusera sitt arbete på de frågor som har identifierats som prioriterade. Kraftiga personalminskningar gjorde en alltför bred ansats omöjlig.

6. Små och medelstora företag inom livsmedelsindustrin

Bakgrund

Kommissionen tillhandahåller olika typer av stöd till små och medelstora företag inom livsmedelsindustrin för att dessa ska kunna internationalisera sin verksamhet. Även EU:s livsmedelsindustri arbetar på området, genom bland annat ett projekt under namnet ”small scale big impact” som lanserades i november 2016 och som har en egen hemsida kopplad till sig. Projektet är inriktat mot att främja och stödja små och medelstora företag inom livsmedelssektorn. På hemsidan framgår bland annat att företagen ifråga står för nästan 63 procent av sysselsättningen samt knappt 50 procent av omsättningen inom EU:s livsmedelsindustri.

Information

Kommissionen tillhandahåller ett nätverk kallat ”Enterprise Europe Network” som finns närvarande i alla EU:s medlemsländer samt även på regional nivå. Det är världens största nätverk av sitt slag och ger olika former av stöd till små och medelstora företag. Det kan bland annat röra sig om att sprida information, finna lämpliga affärspartners samt att hjälpa företag att expandera. Nätverket finns representerat i 60 länder och har 600 partnerorganisationer (bland annat handelskammare) och cirka 3 000 experter knutna till sig.

Små och medelstora företag har också tillgång till en ”helpdesk” som ger kostnadsfri information och andra tjänster rörande immateriella rättigheter, som kan vara väldigt kostsamma att säkerställa i många länder. Det finns bland annat en webbportal tillgänglig där frågor kan ställas.

Ett annat EU-finansierat initiativ på området kallas för ”EU Gateway | Business Avenues”. Initiativet fokuserar på företag som är eller vill vara verksamma på den asiatiska marknaden och utnyttjas huvudsakligen av små och medelstora företag. Bland annat ges möjligheter att träffa potentiella handelspartners genom olika missioner. 23-27 oktober kommer en mission till Sydkorea äga rum som fokuserar på ekologiska livsmedel och drycker.

Kommissionen lyfte även upp ett center för små och medelstora företag som EU tillhandahåller i Kina. Centret hjälper bland annat till med rådgivning rörande den kinesiska marknaden, deltagande vid internationella livsmedelsmässor och möten med potentiella affärspartners. Cirka en tredjedel av alla förfrågningar till

centret rör livsmedel och drycker. Dessutom tillhandahålls rapporter, ”webinarier” och online-baserade kurser av olika slag.

En närvarande livsmedelsorganisation berättade att inom ramen för projektet ”small scale big impact” har 26 små eller medelstora företag intervjuats. En webbsida har skapats där det bland annat finns tillgång till videor och berättelser från de intervjuade företagen. Vid lanseringen i november 2016 fick åtta små eller medelstora företag hålla presentationer. Organisationen arbetar med att försöka få EU-parlamentariker att nominera små eller medelstora företag från deras respektive hemländer till att delta i projektet. Kontakter ska även tas direkt med medlemsländerna och kommissionen. Fokus ligger på områden som att öka medvetenheten om små och medelstora företag, export, tillväxt, sysselsättning och mångfald.

En annan närvarande livsmedelsorganisation sade sig inte tidigare ha hört talas om initiativet ”EU Gateway | Business Avenues”, men var intresserad av möjligheterna att träffa potentiella handelspartners genom initiativet. Mot bakgrund av detta undrade organisationen vart och hur inbjudningar till mötet distribueras.

Kommissionen svarade att information finns på hemsidan och att inga företag kontaktas direkt. För att bli aktuella för att delta måste berörda företag demonstrera att de har en genomarbetad plan att inleda export. ”Deadline” för ansökan till missionen till Sydkorea är 19 maj. Kommissionen kommer att försöka förmedla mer information till livsmedelsindustrin.

7. Uppdatering om bilaterala och multilaterala handelsförhandlingar

8.1 Förberedelser inför WTO:s elfte ministerkonferens

Bakgrund

WTO:s elfte ministerkonferens ska hållas i Buenos Aires den 11-14 december 2017. På jordbruksområdet förväntas fokus inför ministerkonferensen framförallt ligga på begränsningar av internstöd, men även offentlig lagerhållning för u-länder, en särskild skyddsmekanism för u-länder som möjliggör höjda tullnivåer vid ökad import eller låga prisnivåer, bomull samt eventuellt exportrestriktioner.

Information

Kommissionen fokuserade sin presentation i huvudsak på interna stöd till jordbruket. De flesta medlemsländerna i WTO anser att fokus bör ligga på de stödtyper som definieras som mest handelsstörande i WTO (gula stöd). Det kommer att bli en utmaning att nå resultat på detta känsliga och komplexa område. USA vill inte minska sitt stödutrymme om inte också Kina gör det, men Kina menar att landet fick betala ett högt pris redan då landet blev medlem i WTO år 2001 och därför inte tänker betala nu igen. EU vill gärna se en enkel och övergripande lösning.

Vad gäller införandet av en särskild skyddsmekanism för u-länder som möjliggör höjda tullnivåer vid ökad import eller låga prisnivåer finns ingen tydlig tidsplan antagen. Däremot ska en slutgiltig lösning på frågan om offentlig lagerhållning för u-länder levereras till MC11. Frågan är svår, men mycket viktig för exempelvis Indien. Om den inte kan lösas ut kan det leda till att uppgörelser inte kan nås på något område alls vid MC11.

Kommissionen framförde att WTO fortfarande är ett relevant forum för frihandelsförhandlingar för EU. Frågor som internstöd är mycket svåra att hantera i bilaterala förhandlingar och kräver därför ett multilateralt forum. Dessutom är nuvarande regelverk på området föråldrat. Jordbruksproduktionen har ökat mycket avsevärt sedan avtalet ingicks och u-ländernas användning av internstöd likaså. EU är numera en nettoexportör på jordbruksområdet och en stor del av EU:s export går till länder som vi saknar bilaterala frihandelsavtal med. EU har dessutom, till skillnad från många andra WTO-medlemmar, redan reformerat sina system för internstöd i stor omfattning genom åren för att göra dem mindre handelsstörande. Detta gör att EU kan klara av en betydande minskning av det tillåtna utrymmet för handelsstörande internstöd utan att det påverkar EU:s möjligheter att använda internstöd eller utrymmet för reformer på området avsevärt. Däremot kan det finnas behov att begränsa tillväxten av handelsstörande internstöd i andra länder. För att åstadkomma detta är kommissionen redo att samarbeta med andra länder som Australien, Brasilien och Kanada. Generellt är situationen dock svårmanövrerad inom WTO i nuläget. Antalet handelstvister ökar och skiftet av administration i USA leder till osäkerhet.

8.2 Handelsrelationer med Japan

Bakgrund

Frihandelsförhandlingarna mellan EU och Japan lanserades under våren 2013. Japan har tidigare lagt mycket energi på förhandlingarna med USA och tio andra länder runt Stilla havet inom ramen för det så kallade Trans Pacific Partnership (TPP). USA:s nuvarande president Donald Trump har varit tydlig i sitt motstånd mot TPP och signerade den 23 januari 2017 ett officiellt dekret om att USA ska dra sig ur förhandlingarna. Detta medför sannolikt att avtalet ifråga inte kommer att börja tillämpas de närmaste åren, åtminstone inte i sin nuvarande form. De försämrade förutsättningarna för att TPP ska förverkligas kan medföra att Japans intresse av och utrymme för förhandlingarna med EU ökar. Målsättningen är att förhandlingarna ska kunna avslutas 2017. Representanter för EU:s livsmedelsindustri har tidigare uttryckt stort offensivt intresse för frihandelsförhandlingarna med Japan.

Information

Kommissionen berättade att den senaste formella förhandlingsrundan med Japan hölls i september 2016. Sedan dess har dock flera andra möten hållits mellan parterna. Förhandlingarna befinner sig i slutskedet, men Japan behöver göra fler medgivanden vad gäller exempelvis marknadstillträde för vissa produkter för att uppgörelsen ska vara acceptabel för EU. Det rör bland annat jordbruksprodukter

och livsmedel. Förhandlingarna har heller inte nått hela vägen fram ännu vad gäller exempelvis ursprungsregler, sanitära och fytosanitära frågor och geografiska ursprungsindikatorer. Hur förhandlingarna mellan EU och Japan kommer att fortskrida påverkas också av hur Japan kommer att agera som svar på att USA dragit sig ur TPP. Det kan eventuellt bli tal om ett bilateralt avtal specifikt mellan Japan och USA eller att övriga länder i TPP, förutom USA, ingår ett avtal med varandra. Det skulle också kunna leda till att Japan fokuserar sin handelspolitik mer på Kina och andra asiatiska länder.

8.3. Frihandelsförhandlingar med USA (TTIP) och Kanada (CETA)

Bakgrund

Förhandlingarna mellan EU och Kanada är avslutade och avtalet förväntas börja tillämpas provisoriskt den 1 mars 2017. Förhandlingarna med USA ligger för tillfället stilla till följd av framförallt bytet av administration i USA. Det förväntas kunna ta flera år innan de kan återupptas igen.

Information

Kommissionen informerade om att nästa steg vad gäller avtalet med Kanada (CETA) är att Europaparlamentet ska rösta om det den 15 februari. Sannolikt kommer avtalet att kunna börja implementeras provisoriskt under våren. Innan avtalet implementeras slutgiltigt kan det dock ta flera år, som i fallet med Sydkorea, eftersom alla nationella parlament först måste ratificera avtalet innan så kan bli fallet. Avtalet är mycket långtgående. På jordbrukssidan kan bland annat nämnas att 143 stycken geografiska ursprungs-beteckningar från EU erkänns av Kanada. Det rör sig om de mest handlade produkterna med sådana beteckningar mellan EU och Kanada. Dessutom ger Kanada EU ökat marknadstillträde för bearbetade jordbruksvaror och ost bland annat. EU å sin sida öppnar till exempel tullkvoter för nötkött och griskött från Kanada. EU:s lagstiftning rörande hormonbehandlat kött och genetiskt modifierade organismer har inte påverkats av avtalet.

När det gäller frihandelsförhandlingarna mellan EU och USA (TTIP) informerade kommissionen om att dessa inte har dött till följd av bytet av administration i USA, men att de numera "ligger i frysen" och kommer förbli där under minst ett år. En del av de åtgärder som har vidtagits från amerikansk sida sedan skiftet av administration är dock tydligt protektionistiska till sin karaktär och antyder att det kan bli komplicerat att få till stånd fortsatta förhandlingar, även om president Trump inte nämnt TTIP specifikt. De 15 förhandlingsrundor som har hållits hittills har genererat en del så kallade "konsoliderade" texter, men mycket kvarstår. Bland annat skiljer sig synen på lämpligheten i att tillämpa den så kallade "försiktighetsprincipen" respektive ett mer riskbaserat tillvägagångssätt vid godkännande av växtskyddsmedel, genmodifierade grödor med mera.

8.4 Övriga förhandlingar om och implementeringar av frihandelsavtal.

Bakgrund

EU bedriver ett stort antal frihandelsförhandlingar med motparter som exempelvis Filippinerna, Indonesien, Mercosur, Mexiko och Thailand. Dessutom inväntar en del färdigförhandlade avtal implementering (exempelvis avtalen med Vietnam och Singapore).

Information

Kommissionen informerade om att när det gäller förhandlingarna med Mexiko så handlar det om att modernisera ett relativt gammalt frihandelsavtal (tillämpat år 2000). 85 procent av Mexikos export går i nuläget till USA och administrationsbytet i USA har gjort det än mer uppenbart för Mexiko att landet är i behov av att diversifiera sin export. Ambitionen i förhandlingarna är hög, men Mexiko känner till EU:s känsligheter på jordbrukssidan.

Den andra förhandlingsrundan i förhandlingarna med Filippinerna kommer att hållas i mitten av februari. Förhandlingarna med Indonesien är ungefär lika långt gångna. För Indonesien är palmolja en central produkt. Förhandlingarna med Tunisien har ännu inte lett till några större resultat. Olivolja är en central produkt för Tunisien. Förhandlingarna är också ett led i att stödja den demokratiska utvecklingen i Tunisien.

Kommissionen nämnde även att en överenskommelse till slut har nåtts med Bosnien-Hercegovina om att uppdatera landets frihandelsavtal med EU till följd av Kroatiens anslutning till EU 2013. Förhandlingarna drog ut på tiden bland annat på grund av den komplicerade beslutsprocess som råder i landet, den svåra ekonomiska situationen och det faktum att Bosnien-Hercegovina hade mycket omfattande och fri handel med Kroatien innan Kroatien blev EU-medlem.

Kommissionen nämnde också kort att möjligheten att modernisera EU:s tullunion med Turkiet diskuteras, men att inga möten ännu har schemalagts.

Ett medlemsland framförde att det finns ett behov av att analysera EU:s frihandelsavtal och titta närmare på vilka effekter de kan få på indikatorer som pris, inkomst och lönsamhet. Speciellt menade medlemslandet att ett eventuellt kommande avtal med Mercosur kan få besvärliga effekter för EU:s jordbruk.

Ett annat medlemsland stödde det tidigare nämnda medlemslandets uttalande på området och ville gärna se att den analys av den samlade effekten av EU:s framtida frihandelsavtal på EU:s jordbruk som Kommissionen publicerade i november 2016 utvidgas och förfinas.

Kommissionen svarade att en studie av effekterna av ett eventuellt framtida frihandelsavtal mellan EU och USA ("Sustainability Impact Assessment") förmodligen kommer att publiceras i februari. För avtalet med Kanada finns redan en motsvarande utvärdering publicerad.

En närvarande livsmedelsorganisation framförde stöd för EU:s multilaterala och bilaterala förhandlingar. Även om många signaler idag från USA är negativa är det viktigt att bibehålla goda relationer och dialog med landet ifråga. USA utgör EU:s största exportdestination för livsmedel. Ett problem som har funnits sedan länge är att vissa typer av mejeriprodukter bara får exporteras från EU till USA om de produceras i anläggningar som godkänns och listas enligt en viss mycket svår och komplicerad procedur. Organisationen undrade om EU kommer att fortsätta att arbeta med att lösa frågor av den typen även nu när förhandlingarna om ett övergripande frihandelsavtal med USA "ligger i frysen".

Kommissionen svarade att diskussioner med USA om frågor av denna typ kommer att fortsätta även utan frihandelsförhandlingar.

8. Övriga frågor

Ett medlemsland undrade hur mötesfrekvensen i kommittén förväntas se ut framöver.

Kommissionen svarade att planen är att återgå till att hålla betydligt fler möten per år än vad som har varit fallet under de senaste 1,5 åren. Dessutom kommer livsmedelsindustrin att delta vid åtminstone ett möte per år.